

Dan, ko bodo Cerar, Janša in Šarec bodočemu lastniku NLB dali še eno darilo

Avtorji: [Primož Cirman](#), [Vesna Vuković](#); 19.7.2018

Cilj novega zakona o Novi Ljubljanski banki (NLB), o katerem bo danes odločal državni zbor, ni zaščita banke pred hrvaškimi tožbami, ampak njena čim hitrejša prodaja. Pri tem bo Slovenija pohodila mednarodne sporazume, ki so Hrvaški že onemogočali rubeže tamkajšnjega premoženja NLB. Edini, ki bo imel od tega korist, je bodoči lastnik NLB. Zakaj pred sprejetjem zakona svari tudi Anton Žunič, državni sekretar v kabinetu predsednika vlade Mira Cerarja? In zakaj bi morala Slovenija po njegovem spet sestiti za pogajalsko mizo z Brusljem?

Poslanci državnega zbora bodo danes odločali o predlogu zakona za zaščito vrednosti kapitalске naložbe Republike Slovenije v Novi Ljubljanski banki (NLB).

Z njim želi vlada preprečiti "negativne finančne posledice", nastale po tem, ko je NLB dvema hrvaškima bankama izplačala denar iz dveh pravno močno izgubljenih tožb na sodišču v Zagrebu.

Kaj so bila stališča Slovenije

Spomnimo, gre za vprašanje za 270 milijonov evrov deviznih vlog hrvaških varčevalcev nekdanje zagrebške podružnice Ljubljanske banke (LB).

Te je hrvaška država ob osamosvojitvi prevzela v svoj javni dolg. Nato so sledile tožbe, ki sta jih v imenu njenem države proti NLB in LB začeli vlagati Privredna banka Zagreb (PBZ) in Zagrebačka banka. Zahtevali sta vrnitev tega denarja. Skupna vrednost zahtevkov iz teh tožb znaša 167 milijonov evrov, k čemur je treba prišteti še za najmanj enkrat toliko obresti.

Ves ta čas je Slovenija vztrajala pri dveh stališčih:

1. **Da sodb ne priznava, saj gre za vprašanje, ki bi ga morali obravnavati v okviru pogajanj o nasledstvu.** Poleg tega je Slovenija že leta 1994 z ustavnim zakonom pretrgala vse vezi med NLB in LB.
2. **Da NLB ne bo prodala, dokler vprašanje hrvaških tožb ne bo rešeno.** Morebitni kupci banke bodo namreč zahtevali, da se breme plačila teh obveznosti prenese na državo, ki bi v tem primeru za banko iztržila krepko nižjo kupnino. Vlada se je zato z Brusljem poskušala dogovoriti o odlogu prodaje NLB.

Si bo Slovenija zabila avtogol?

A zgodba se je začela zapletati konec lanskega leta, ko je NLB (vodi jo **Blaž Brodnjak**) brez vednosti vlade **Mira Cerarja** plačala prvi zahtevek iz sodbe v višini 800 tisoč evrov.

NLB, ki jo vodi Blaž Brodnjak, je mimo vednosti vlade plačala prvi zahtevek iz sodbe v višini 800.000 evrov. Foto: STA S tem je odprla pandorino skrinjico morebitnih obveznosti, ki bi jih morala v prihodnjih letih še plačevati NLB. V začetku aprila je zato Slovenski državni holding (SDH) banki prepovedal poplačevanje tožb, slovenska politika pa je začela razpravo, kako bo rešila težavo.

Rodil se je zakon, s katerim bi si lahko Slovenija v nogometnem žargonu zabila avtogol. Ali več njih. Iz besedila predloga zakona in njegove obrazložitve je namreč razvidno, da cilj vlade v resnici ni zaščita države pred sodnimi postopki, ampak pospešitev prodaje NLB. Zelo verjetno za kupca, ki bo od države prejel več daril.

Sporazuma, ki že ščitita NLB

Pojdimo po vrsti. Vprašljiv je že sam namen zakona, ki zajema le 15 členov. Ni najbolj jasno, zakaj Slovenija za zaščito premoženja NLB na Hrvaškem res potrebuje poseben, na hitro spisan zakon.

V pravnem smislu je namreč NLB pred rubežem na Hrvaškem več kot dobro zavarovana. Ob ustavnem zakonu iz leta 1994 jo ščitita še dva mednarodna sporazuma:

1. **Dunajski sporazum o nasledstvu**, ki so ga leta 2001 podpisale države naslednice nekdanje Jugoslavije. Priloga C tega sporazuma, ratificiranega in deponiranega pri Organizaciji združenih narodov (OZN), namreč določa, da nobena od držav naslednic proti drugi državi naslednici ne bo uveljavljala finančnih terjatev ali sprožala pravnih postopkov, povezanih z uvedbo svoje nove valute ali monetarne suverenosti. V ta sklop spada tudi vprašanje prenesenih deviznih vlog.
2. **Memorandum iz Mokric**, ki sta ga leta 2013 podpisala tedanji slovenski predsednik vlade **Janez Janša** in hrvaški premier **Zoran Milanović**. Ta je določal, da se rešitev za prenesene devizne vloge najde na podlagi prej omenjenega sporazuma o nasledstvu. Hrvaška se je s sporazumom obvezala tudi k zaustavitvi vseh sodnih postopkov proti NLB.

Leta 2013 sta tedanji slovenski predsednik vlade Janez Janša in hrvaški premier Zoran Milanović podpisala sporazum. Foto: STA

Kaj opozarja Cerarjev državni sekretar

To je za Siol.net potrdil tudi **Anton Žunič**, državni sekretar v kabinetu predsednika vlade Mira Cerarja. "Za plačilo zahtevkov ni nobene pravne osnove," poudarja Žunič, ki opozarja še na eno pravno

varovalko v prid NLB. Gre za evropsko uredbo iz leta 2012, ki ne dovoljuje reševanje mednarodnega spora na hrbtu zasebnega subjekta, v tem primeru torej NLB, saj bi to pomenilo kršenje javnega reda vsake posamezne članice EU.

Sloveniji pa gre na roke še en pravni akt. To je pravno močna sodba višjega deželnega sodišča v Münchnu v zadevi enega od deviznih varčevalcev proti NLB.

Nemško sodišče je namreč decembra 2015 ugotovilo, da je treba za presojo morebitnega pravnega nasledstva med NLB in LB uporabiti slovensko pravo. To posledično pomeni, da NLB ni odgovorna za staro devizno varčevanje. Tudi zato rubež njenega premoženja v drugih državah EU ni mogoč.

Da gre "obstoječa sodna praksa v tretji državi" na roke Sloveniji, v obrazložitvah k predlogu zakona, ki ga je vlada poslala v državni zbor, ugotavlja tudi ministrstvo za finance. To prav zaradi tega pričakuje, da bo znesek izterjanih zneskov znatno nižji od glavnice v višini 172 milijonov evrov.

Še bolj so o svojem prav prepričani v NLB, ki prav tako zaradi prej omenjenih mednarodnih sporazumov in pravnih aktov za tožbene zahteve na Hrvaškem ni oblikovala rezervacij. "Za tožbe ni pravne podlage," je NLB jasno poudarila v poročilu za leto 2017.

So tožbe v resnici hrvaško rušenje sporazuma o nasledstvu?

Toda z novim zakonom Slovenija pravno obrambo NLB postavlja na glavo.

Že s tem, ko ga sprejema, sama priznava, da prejšnji mednarodni sporazumi, judikati in ustavni zakon niso bili dovolj. Na to je državni zbor že aprila letos opozoril nekdanji viceguverner Banke Slovenije **Andrej Rant**. Takrat je bilo aktualno še spreminjanje ustavnega zakona, ki je NLB ločil od LB.

Foto: Reuters "Spreminjanje

ustavnega zakona zaradi hrvaških tožb zoper NLB se mora nujno nasloniti na mednarodno pravne podlage, sicer se bomo znašli v enakem položaju, kot ga očitamo Hrvaški, in enostranskem urejanju nasledstvenih razmerij. (...) Vsebinsko bi tudi povsem razvrednotili nasledstveni sporazum kot edino čvrsto mednarodno pravno podlago, s katero razpolagamo," je zapisal Rant.

Posvaril je pred "enostranskim urejanjem sporov o vprašanju odgovornosti držav naslednic za notranji dolg na podlagi nekdanjih deviznih vlog". V tem primeru bi namreč, tako Rant, "mednarodni javnosti tudi mi sporočili, da je sporazum mrtva črka na papirju", za kar se "ves čas trudi Hrvaška".

"Morda so njeni sodni postopki do NLB tudi del provokacije, ki naj nas izzove, da se jih v teh prizadevanjih dejansko pridružimo," se je spraševal Rant.

Podobnega mnenja je Žunič. "Pred dokončno odločitvijo o sprejemu omenjenega zakona bi morali obravnavati celovito vse okoliščine, ki so relevantne za njegov sprejem," opozarja. Meni, da bi za zaščito NLB zadoščalo že, če bi državni zbor sprejel avtentično razlago ustavnega zakona.

Velika koalicija za ekspresno prodajo NLB

Teh mnenj večina političnih strank ne sliši. Zakon namreč podpira velika koalicija SDS, LMŠ, NSi, SMC in Stranke Alenke Bratušek, na včerajšnji seji skupnega državnozbornega odbora pa sta ji nasprotovali le Levica in SNS.

Odgovor na vprašanje, zakaj Slovenija svojo obrambo v zadevi NLB – devizne vloge ruši z enostranskim urejanjem spora, torej na enak način, kot je na primer prva vlada Janeza Janša pokopala sporazum Drnovšek-Račan, se zdi na dlani. Njegov cilj ni ščitenje NLB, ampak čim hitrejša prodaja, ki jo od Slovenije že nekaj časa zahteva Evropska komisija.

Marjan Šarec Foto: STA Obstoječa

pravna zaščita namreč ni bila pogodu morebitnim kupcem. Iz nje ni bilo jasno, kdo bi namesto NLB plačal breme morebitnih tožb in izvršb. Logično, saj jih Slovenija ni priznavala.

Zdaj bo drugače. Novi zakon prvič dopušča možnost plačila morebitnih "negativnih finančnih posledic", ki bi NLB nastale na Hrvaškem. To obveznost prenaša na državni sklad za nasledstvo. Če ta ne bo imel na voljo dovolj denarja za plačilo, bo za to po predlogu zakona "kot ustanovitelj odgovarjala Republika Slovenija".

Vraničar-Ermanovi uspelo: država bo de facto jamčila za NLB

Gre torej za obvod, ki bo de facto pomenil, da Slovenija jamči za plačilo obveznosti iz sodb glede prenesenih deviznih vlog na Hrvaškem. Spomnimo, to idejo je lani kot edina v vladi zagovarjala ministrica za finance **Mateja Vraničar Erman**, a so ji nasprotovali vsi ostali ministri, zato je Cerarju ponudila odstop. Zdaj je Vraničar-Ermanovi isto idejo uspelo pripeljati skozi stranska vrata.

Bodoči lastnik NLB, verjetno eden od finančnih skladov, je tako dobil še **tretje darilo**, ki ga v Bruslju verjetno ne bodo opredelili kot državno pomoč:

- **prvo darilo** bo dobil takoj ob nakupu. Največjo banko v državi z eno od višjih gospodarskih rasti v EU bo namreč lahko **kupil po hitrem postopku nujne prodaje** (firesale v angl.), zaradi česar bo kupnina zagotovo nižja od optimalne.

"Če že pristajamo na to, da je prodaja NLB nekaj nujnega, moramo to početi na način, ki je predviden in sprejet v obstoječi strategiji upravljanja z državnim premoženjem. Če bodo potencialni kupci videli, da smo v časovni stiski, bo to preveč pomemben dejavnik končne izpogajane cene. Čas je treba dati tudi tistim, ki kupujejo, saj se kvalitetni strateški partnerji težko odločajo čez noč," poudarja Anton Žunič: "Vrednost banke, kot je NLB, je lahko tudi dva- ali celo večkratnik knjigovodske vrednosti, ki trenutno znaša 1,6 milijarde evrov."

- **drugo darilo** bo pomenilo dejstvo, da **bo lahko banka po privatizaciji izšla iz primeža zavez, ki ji omejujejo poslovanje** in - po dekretu Evropske centralne banke (ECB) - izplačevanje dividend.

V tem primeru bo škoda spet na strani Slovenije. Žunič opozarja, da evropska komisija državo s takšnimi omejitvami poslovanja NLB še povečuje oportunitetne stroške sanacije, saj z njimi in zahtevo po hitri prodaji posredno zmanjšuje izplen, ki ga bo Slovenija dobila s privatizacijo banke.

O čem so se sploh pogajali v Bruslju?

Vse to se je lahko zgodilo zaradi več razlogov.

Če odštejemo dogajanje pred krizo, med krizo in v letu 2013, ko je vlada Alenke Bratušek v povsem drugačnih finančnih, gospodarskih in političnih okoliščinah v zameno za državno pomoč NLB privolila v zaveze do Evropske komisije, je ključni greh slab ali celo ničeln izplen v poznejših pogajanjih z Brusljem.

Sloveniji ni uspelo to, kar je Italiji in Portugalski. Zaveze iz časa sanacije bank so ostale nespremenjene.

Mateja Vraničar Erman Foto: STA Morda

tudi zato, ker v pogajalski ekipi – kot je mogoče slišati – ni bilo ljudi z zgodovinskim spominom in poznavanjem materije.

Odločba, ki bo Sloveniji verjetno odredila prodajo najmanj 50 odstotkov NLB do konca leta, bo iz Bruslja prišla do konca meseca. Ni videti, da bi se Slovenija želela še karkoli pogajati. Ravno nasprotno, ministrica meni, da lahko SDH že danes začne postopek za prodajo NLB, da "bo lahko banka zadihala s polnimi pljuči".

Cerarjev sekretar bi Vraničar-Ermanovo poslal nazaj za pogajalsko mizo: "Zakaj evropska komisija pri takih zavezah ne vztraja v drugih državah?"

Drugačnega mnenja je Anton Žunič, državni sekretar v Cerarjevem kabinetu, ki je imel enako funkcijo na ministrstvu za finance v času Antona Ropa in Dušana Mramorja. Na vprašanje, ali je Slovenija v razmerju do Evropske komisije izkoristila vse možnosti za pogajanja, odgovarja, da ne. "Izpolnili smo vse zaveze, ki so jih predhodniki sprejeli v popolnoma drugačnih makroekonomskih razmerah, razen ene, to je prodaja NLB. Če je problem v pogajanjih z evropsko komisijo, se takoj poraja vprašanje, zakaj se povsem nasprotno obravnavajo primeri bank v drugih državah," meni Žunič.

"Ali smo dovolj poglobljeno analizirali, zakaj EU komisija v drugih državah ravna popolnoma nasprotno in ne vztraja pri takih zavezah?" se sprašuje Žunič.

Tudi pravno je po njegovem povsem izvedljivo, da Slovenija zaprosi za odobritev državne pomoči pod novimi pogoji. "Ključni problem je, da bo Evropska komisija vztrajala pri prodaji večinskega lastniškega paketa v NLB, ker je želela s tem odpraviti motnjo v konkurenci na trgu. Slovenija bi morala pri novih pogajanjih izhajati, da je sanirala banke iz lastnih virov, kar pomeni, da gre za povečan javni dolg države, ki ga bodo odplačevali izključno njeni davkoplačevalci," pojasnjuje Žunič.

"Predsednik vlade je večkrat poudaril, da je bistveno doseči sprejetje zavez po poti, ki ne bo prizadela davkoplačevalcev," je spomnil. "Ali ni položaj po dobrih treh letih in pol takšen, da ravno makroekonomski kazalci in kazalci delovanja domačega bančnega sistema (šibka kreditna aktivnost do podjetij) Sloveniji omogočajo ponovno pogajanje o pogojih, ki jih je sprejela za odobritev državne pomoči bankam?" še dodaja Žunič.

POTREBEN JE DODATEN KOMENTAR(!)

Volitve so mimo, sprenevedanje se lahko konča in razprodaja bank nadaljuje. Cerar je veliko govoril o pravni državi in vendar je NKBM podaril tujcem, čeprav sodišča še niso odločila, čigava sploh je. Še več, ni pripravil zakona o sodnem varstvu razlaščenih, ki ga je zapovedalo Ustavno sodišče in bi ga morali sprejeti do aprila leta 2017. Prav tako se ni odločil za tožbo proti Evropski komisiji in Evropski centralni banki zaradi očitnega ropu državljanov in države. Bratuškova je leta 2013 s poplavo cenениh delnic razvrednotila premoženje delničarjev in ga nato izbrisala. Zadnji dve vladi sta s temi dejanji in prenosom na slabo banko uničili slovenski kapitalski trg in bančni sistem. S hlapčevskim odnosom do Bruslja in uničevanjem slovenskega premoženja sta Slovenijo spravili v položaj kolonije, slovenski vlagatelji so s kapitalom pobegnili v tujino, domača podjetja so bila pod ceno razprodana tujemu kapitalu.

Cerarjeva vlada je NKBM prodala precej pred rokom za petino resnične vrednosti. Potem ko je sto tisoč državljanov in še nekaj tujcev v banko vložilo več kot pol milijarde evrov in država več kot eno milijardo, so jo prodali za četrto milijardo. V banki je bilo 623 milijonov evrov kapitala, 750 milijonov oslabitev, iz katerih so banke v naslednjih letih ustvarjale visoke dobičke, in zadržani dobički dveh in pol let. Apollo in EBRD sta si dala takoj izplačati 17 milijona evrov dividend, v pol leta pa zabeležila 438 milijonov evrov dobička. Davek na dobiček od takrat naprej plačujeta Junkersovemu Luksemburgu (1 odstotek) namesto Sloveniji (19 odstotkov).

Peter Glavič,